

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

3 december 2002

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Peter De Ridder, Frans Ramon, Jan Roegiers en Sven Gatz –

inzake de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking

DAMES EN HEREN,

I. ALGEMENE TOELICHTING

Na een zeer bescheiden start in 1993 is de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking (OS) het afgelopen decennium gestaag blijven groeien. Het toegenomen belang van OS is in de voorbije periode op verschillende manieren tot uiting gekomen. Zo werd OS bij het begin van de huidige legislatuur een afzonderlijke bevoegdheid binnen de Vlaamse regering, die dus in 1999 voor het eerst een Vlaamse minister van Ontwikkelingssamenwerking in haar rangen telde. Twee jaar later kreeg de Vlaamse OS ook een eigen begrotingsprogramma toegekend (12.2). De middelen die specifiek voor OS waren bestemd, verwierven daardoor een duidelijker zichtbaar karakter. Die middelen zijn – althans in relatieve termen – in de loop der jaren flink gestegen, wat de Vlaamse OS toeliet om op steeds meer terreinen actief te worden. Dat beïnvloedde op zijn beurt dan weer de nood aan personele inzet bij de administratie.

De voorbije tien jaren zijn ook een leerschool geweest, voor iedereen die bij de Vlaamse OS betrokken was. Inhoudelijk heeft het OS-beleid een aantal evoluties doorgemaakt, die bij momenten het onderwerp van hevig debat waren – denk bijvoorbeeld aan de discussies over ontwikkelingssamenwerking of samenwerkingsontwikkeling, en de moeilijkheden bij het implementeren van de theorie van het "horizontale" beleid in de praktijk. De administratie is nog in volle ontwikkeling en bouwt geleidelijk aan de nodige ervaring op om haar ondersteunende en uitvoerende rol ten volle te kunnen spelen. Voor de verschillende actoren en partners was Vlaanderen aanvankelijk een onbekende nieuwkomer, die ondertussen zowel op waardering als op kritiek mag rekenen – in beide gevallen een bewijs dat de Vlaamse OS bestaat.

Tegelijk is ook de wereld van de internationale OS niet stil blijven staan. Centrale begrippen (of hun hedendaagse invulling) als armoedebestrijding, duurzame ontwikkeling, partnerschap, eigenaarschap, enzovoort, zijn pas recent echt op het voorplan gekomen. De millenniumdoelstellingen, die de internationale gemeenschap als hét baken voor de OS naar voren heeft geschoven, dateren slechts van het jaar 2000. Voor de Vlaamse OS is het een uitdaging om, terwijl ze zichzelf steeds verbetert,

tegelijk ook oog te blijven hebben voor die internationale evoluties.

Na een eerste decennium Vlaamse OS is de tijd met andere woorden rijp om een volgende stap te zetten, door middel van een algemeen decreet inzake de Vlaamse OS. Er zijn heel wat goede redenen om niet langer te wachten met een decreet inzake de Vlaamse OS. Zonder ze allemaal op te sommen, zijn de belangrijkste redenen :

- van een decreet gaat een krachtig signaal uit, waarmee aangetoond wordt dat OS écht wel belangrijk is voor Vlaanderen ;
- met een decreet schept Vlaanderen duidelijkheid over de invulling die het wenst te geven aan een ruim begrip als OS – of welke invulling het níet wenst te geven ;
- de gestage toename van de omvang van de Vlaamse OS, die zowel in aard als in volume uitbreidt, maakt een overkoepelend decreet steeds noodzakelijker, te meer daar op dit ogenblik afzonderlijke decretale kaders voor een aantal specifieke programma's worden voorbereid. Zonder duidelijk kader dreigen versplintering en beheersproblemen ;
- een decretale verankering zorgt voor stabiliteit. Als de contouren van de Vlaamse OS bepaald zijn, beschikken zowel politiek, administratie, actoren als partners over een houvast dat meer grip biedt dan een in levensduur beperktere beleidsnota of -brief. Op die manier kan consistentie in het ontwikkelingsbeleid nagestreefd worden en kunnen de verschillende initiatieven van de Vlaamse regering die een invloed op het Zuiden kunnen hebben, beter op mekaar afgestemd worden ;
- een decretale verankering biedt ook gelegenheid tot verdere uitdieping. Enkel op degelijke fundamenten kan immers verder gebouwd worden. Die uitdieping kan louter binnen het eigen beleidsdomein plaatsvinden, maar ook bestaan uit een grondiger beleidsafstemming met andere beleidsdomeinen (coherentie) ;
- de bekommernis om een kwaliteitsvolle OS, die aansluit bij de meest recente trends in het internationale ontwikkelingsdenken, kan in een decreet ingebed worden en zo tot een wezenlijk element van de Vlaamse OS uitgroeien.

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen en definities

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen bijzondere commentaar.

Artikel 2

Dit artikel bevat verschillende definities die essentieel zijn voor de draagwijdte van dit decreet. Omwille van de rechtszekerheid is het immers van het grootste belang dat aan de essentiële termen van deze regeling een nauwkeurig omschreven betekenis wordt gegeven, voorzover dat niet in de tekst van het decreet zelf gebeurt. Hieronder volgt verdere toelichting bij een aantal van deze definities.

Met Vlaamse ontwikkelingssamenwerking worden in dit decreet enkel het beleid en de acties van de Vlaamse regering bedoeld. In een andere context zouden het beleid en de acties van Vlaamse NGO's, universiteiten, enzovoort, eveneens als "Vlaamse ontwikkelingssamenwerking" kunnen worden beschouwd. Dit is hier echter niet het geval. Het spreekt natuurlijk voor zich dat deze indirecte actoren, net zoals andere beleidsniveaus (federaal, Europees, enzovoort), wel in het beleid en de acties van de Vlaamse regering ingeschakeld kunnen worden.

Voor de definitie van duurzame ontwikkeling is teruggespreng naar de algemeen aanvaarde definitie van de Brundtland-commissie, die als eerste het begrip "duurzame ontwikkeling" definieerde. Inmiddels zijn al talrijke alternatieve en vaak duidelijker omschreven definities gelanceerd. Aangezien de voorbereidingen voor een Vlaamse strategie inzake duurzame ontwikkeling momenteel nog lopende zijn en er in Vlaanderen bijgevolg nog geen alternatieve definitie officieel aangenomen is, wordt in het bestek van dit decreet teruggespreng naar de Brundtland-definitie.

De millenniumdoelstellingen zijn door de Verenigde Naties verder uitgewerkt, met onder andere een aantal concrete indicatoren :

- doelstelling 1 : uitroeiing van extreme armoede en honger :
 - 1° halvering van het aantal mensen met een inkomen van minder dan 1 dollar per dag (1990 > 2015) ;
 - 2° halvering van het aantal mensen dat honger lijdt (1990 > 2015) ;
- doelstelling 2 : universeel basisonderwijs :
 - 3° basisonderwijs voor alle kinderen, zowel jongens als meisjes (> 2015) ;
- doelstelling 3 : gelijke kansen en machtsverwerving van vrouwen :
 - 4° gelijke kansen voor jongens en meisjes, eerst in het basisonderwijs (> 2005) en vervolgens op alle onderwijsniveaus (> 2015) ;
- doelstelling 4 : vermindering van de kindersterfte :
 - 5° vermindering met twee derden van de kindersterfte (1990 > 2015) ;
- doelstelling 5 : verbetering van de gezondheid van jonge moeders :
 - 6° vermindering met drie kwart van de moedersterfte (1990 > 2015) ;
- doelstelling 6 : strijd tegen HIV/AIDS, malaria en andere ziektes :
 - 7° stopzetting en begin van ommekeer in de verspreiding van HIV/AIDS (> 2015) ;
 - 8° stopzetting en begin van ommekeer in het voorkomen van malaria en andere belangrijke ziektes (> 2015) ;
- doelstelling 7 : ecologische duurzaamheid :
 - 9° invoering van de principes van duurzame ontwikkeling in de strategieën en programma's van landen, en de omkering van het verlies aan natuurlijke hulpbronnen ;
 - 10° halvering van het aantal mensen zonder duurzame toegang tot veilig drinkwater (> 2015) ;

- 11° verbetering van de levenskwaliteit van minstens 100 miljoen bewoners van sloppenwijken(> 2020) ;
- doelstelling 8 : mondiaal partnerschap voor ontwikkeling ;
- 12° verdere ontwikkeling van een open, geregeld, niet-discriminerend handels- en financieel systeem (houdt een engagement in tot goed bestuur, ontwikkeling en armoedebestrijding) ;
- 13° aandacht voor de speciale noden van de Minst Ontwikkelde Landen (houdt vrije toegang van MOL-export tot de markten in, alsook schuldverlichting & -kwijtschelding en hogere bedragen voor officiële ontwikkelingshulp) ;
- 14° aandacht voor de speciale noden van door land ingesloten staten en kleine eilandstaten in ontwikkeling ;
- 15° een globale aanpak van het schuldenprobleem van de landen in ontwikkeling, via nationale en internationale maatregelen, zodat de schuld op lange termijn draaglijk wordt ;
- 16° ontwikkeling en uitvoering van strategieën voor degelijk werk voor jongeren, in overleg met de landen in ontwikkeling ;
- 17° betaalbare toegang tot levensnoodzakelijke geneesmiddelen in de landen in ontwikkeling, samen met farmaceutische bedrijven ;
- 18° toegang tot de voordelen van nieuwe technologieën voor informatie en communicatie, samen met de privé-sector.

Onder "het Zuiden" worden die landen verstaan die opgenomen zijn in het eerste deel van de lijst van het Comité voor Ontwikkelingshulp (DAC) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Deze lijst wordt jaarlijks door de OESO herzien en zo nodig bijgewerkt (zie : <http://www.oecd.org/dac>). Voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking wordt hier evenwel a priori een uitzondering gemaakt voor de landen die weliswaar in de bedoelde lijst zijn opgenomen, maar in de context van de Verenigde Naties (de UNECE-Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties) ook als Europese landen beschouwd worden en duidelijk tot de in-

vloedssfeer van de Europese Unie behoren. Concreet sluit dit de drie Kaukasische en de vijf Centraal-Aziatische republieken van de voormalige Sovjetunie uit (Armenië, Azerbeidzjan en Georgië enerzijds, en Kazachstan, Kirgizstan, Oezbekistan, Tadzjikistan en Turkmenistan anderzijds) alsook Albanië, Bosnië & Herzegovina, Kroatië, Macedonië, Moldavië, Servië & Montenegro en Turkije (zie : <http://www.unece.org>). Het gaat hier dus om een limitatieve lijst van landen die als onderwerp kunnen dienen voor het uitvoeren van een activiteit in het kader van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking.

De groep van de Minst Ontwikkelde Landen (MOL, of LDC volgens de Engelse afkorting) verzamelt landen met een laag inkomen per hoofd van de bevolking (de bovengrens ligt momenteel op 800 USD), die bovendien lijden onder een achterstand in sociale ontwikkeling (levensverwachting, voeding, onderwijs, geletterdheid) en een zwakke economische diversificatie. De groep bestaat momenteel uit 49 landen, waarvan er 34 op het Afrikaanse continent gesitueerd zijn (zie : <http://www.unctad.org>). Ook in de tabellen van de OESO/DAC worden de MOL als een aparte groep beschouwd.

Een sluitende definitie voor "ontwikkelingssamenwerking" bestaat niet, maar de OESO/DAC, die 's werelds belangrijkste donoren groepeerd, heeft wel een aantal criteria vastgelegd waaraan de overheidsbestedingen minimaal moeten voldoen om als "officiële ontwikkelingssamenwerking" (ODA – official development assistance) beschouwd te kunnen worden :

ODA wordt gedefinieerd als bi- en multilaterale middelen ten gunste van landen die voorkomen op het eerste gedeelte van de DAC-lijst en die :

- verstrekt worden door officiële instanties, met inbegrip van de verschillende soorten overheden, of door hun uitvoerende agentschappen ;
- overgedragen worden :
 - 1° met als belangrijkste doelstelling het bevorderen van de economische ontwikkeling en het welzijn in de ontvangende landen ;
 - 2° tegen zachte voorwaarden en met een giftelement van minstens 25 procent.

Wat het laatste element van deze definitie betreft : dit slaat op de leningen van staat tot staat, die dus ook ODA-aanrekenbaar zijn indien zij aan betere

dan marktvoorwaarden en met een giftelement van minstens 25 procent toegekend worden. In de Vlaamse context is dit element niet relevant.

HOOFDSTUK II

Doelstellingen

Artikel 3

De verwijzing naar de Verklaring van Rio en Agenda 21 schakelt de doelstellingen in een ruimer kader in, namelijk dat van de duurzame ontwikkeling. Ontwikkelingssamenwerking, armoedebestrijding, bewustmaking van de Noord/Zuid-kloof, enzovoort, kunnen immers geen eindpunten op zich zijn, noch doelstellingen die volledig los staan van andere mondiale evoluties. De Top van Rio de Janeiro inzake Milieu & Ontwikkeling maakte dat in 1992 al duidelijk, met een actieplan waarin traditionele ontwikkelingsdoelstellingen concreet ingepast worden in een veel bredere agenda (Agenda 21 – zie onder andere : <http://www.ddh.nl/agenda21/rio-verklaring/> voor een Nederlandse vertaling).

De relatie tussen ontwikkelingssamenwerking en duurzame ontwikkeling werd, voor zo ver nog nodig, expliciet bekrachtigd tijdens de Wereldtop over Duurzame Ontwikkeling in het Zuid-Afrikaanse Johannesburg (september 2002), waar de VN-lidstaten in de Verklaring van Johannesburg lieten noteren dat zij erkennen dat :

- (...) armoedebestrijding, een wijziging van consumptie- & productiepatronen en de bescherming & het beheer van natuurlijke hulpbronnen voor economische & sociale ontwikkeling zowel overkoepelende doelstellingen van, als essentiële voorwaarden voor duurzame ontwikkeling zijn.

Tegelijk moet hier echter ook beklemtoond worden dat dit decreet zeker niet de ambitie heeft om een alles-overkoepelend decreet inzake duurzame ontwikkeling te zijn. Hier wordt er bewust voor gekozen om te focussen op één deelaspect (of, naar analogie met de indeling van Agenda 21 : op bepaalde secties en hoofdstukken), zij het dat het bredere perspectief van duurzame ontwikkeling niet uit het oog verloren wordt. Daarom wordt, naast de Verklaring van Rio en Agenda 21, ook expliciet verwezen naar de millenniumdoelstellingen, die duidelijk de richting aangeven voor (minstens)

het komende decennium ontwikkelingssamenwerking.

Wat de opvolging van de component culturele ont-plooiing betreft, daarvoor dient men cultuur te definiëren als het complexe geheel van oplossingen dat een bepaalde gemeenschap of maatschappelijke groep erft, overneemt of uitvindt om de uitdagingen van haar natuurlijke en sociale omgeving het hoofd te bieden. Door een gemeenschap of groep van haar eigen cultuur te beroven, wordt haar het recht ontnomen de eigen gemeenschap te ontwikkelen. Deze culturele discriminatie van zwakkere groepen moet doorheen de samenwerking met de Vlaamse Gemeenschap mede bestreden worden.

Het tweede lid van deze paragraaf beschrijft de doelstellingen van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking.

Het 1°, dat in feite de algemene doelstelling van de Zuid-component van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking beschrijft, ligt volledig in de lijn van de hedendaagse internationale praktijk. Die stelt armoedebestrijding duidelijk voorop.

De bewoordingen van dit 1° geven tegelijk ook al een aantal accenten aan die de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking in haar beleid en acties wenst te leggen. Eerst en vooral wordt hier de "bevolking van landen in het Zuiden" voorop gesteld. Dit geeft aan dat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking zich in de eerste plaats wil richten op duurzame menselijke ontwikkeling, omdat menselijk kapitaal het fundament is voor de ontwikkeling van een land. Bovendien gaat de aandacht daarbij prioritair naar die mensen die het meest kwetsbaar zijn voor armoede.

Het gaat in dit eerste lid ook om "samenwerken aan de realisatie van initiatieven" die de bevolking van landen in het Zuiden zélf nemen. Ontwikkeling is pas mogelijk als de directe betrokkenen (en de invulling van dat begrip kan variëren van een volledig continent over een land of regio tot een beperkte groep mensen) zélf het initiatief kunnen nemen en de ontwikkelingsprocessen beheren, als zij met andere woorden erkend worden in hun recht om "eigenaar" te zijn van hun eigen ontwikkeling. Dit komt ook duidelijk aan bod bij het artikel over de uitgangspunten (artikel 4).

Ten slotte wordt hier ook uitdrukkelijk gekozen voor een structurele bestrijding van de armoede. Die uit zich niet alleen in het bekomen van zichtbare en blijvende resultaten, maar ook in het op-

bouwen en versterken van lokale capaciteit, die de partners van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking toelaat om steeds opnieuw adequate antwoorden te vinden op, en zich aan te passen aan veranderende omstandigheden – ook als de samenwerking met Vlaanderen reeds beëindigd is.

Het 2° beschrijft de algemene doelstelling van de Noord-component van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Die Noord-component wordt vaak als een ondergeschikt onderdeel van de ontwikkelingssamenwerking beschouwd. Met de expliciete vermelding op deze plaats geeft de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking aan dat zij de verruiming van het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking binnen de Vlaamse Gemeenschap en de ontwikkeling van een houding van internationale rechtvaardigheid tot haar essentiële opdrachten rekent. Het bevorderen en verruimen van een positieve houding ten aanzien van een rechtvaardige globalisering door te ijveren voor een rechtvaardige regelgeving en structuren die de economische mogelijkheden van de landen in het Zuiden respecteren en bevorderen, maakt hiervan deel uit.

Uit de formulering van dit 2° blijkt bovendien dat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking zich alvast niet als enige actor beschouwt bij de verruiming van het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking en de ontwikkeling van een houding van internationale rechtvaardigheid : uitdrukkelijk wordt hier geopteerd voor "steun verlenen aan".

Het 3° gaat in op een component die de laatste jaren steeds belangrijker is geworden binnen de ontwikkelingssamenwerking : de samenhang met andere beleidsdomeinen met een externe dimensie.

Om de ontwikkelingssamenwerking te vrijwaren van "vervuiling" door andere belangen (economische, diplomatieke, militaire, enzovoort) is geleidelijk aan een steeds striktere afbakening ontstaan : wat kan als ontwikkelingssamenwerking beschouwd worden en wat niet ? Tegelijk dreigt deze – helaas vaak noodzakelijke – bescherming de ontwikkelingssamenwerking ook in een geïsoleerde positie te brengen. Ontwikkelingssamenwerking verwordt zo tot een eiland met eigen wetmatigheden – en in het slechtste geval met nauwelijks nog voeling met wat daarbuiten gebeurt.

De Noord/Zuid-kloof appelleert nochtans niet alleen aan de traditionele ontwikkelingssamenwerking. Het mag duidelijk zijn dat die traditionele samenwerking, hoewel zeer zeker zinvol, in haar een-tje onvoldoende vermag. Tekenend is bijvoorbeeld het feit dat op de VN-conferentie over ontwikke-

lingsfinanciering in Monterrey (maart 2002) op zijn minst evenveel aandacht werd besteed aan het belang van privé-investeringen met lokaal en buitenlands kapitaal, (de liberalisering van) de internationale handel, de schuldenproblematiek of de hervorming van de grote internationale instellingen zoals Werelbank en IMF – alle onderwerpen die niet meteen binnen de reguliere ontwikkelingssamenwerking passen. Indirect hebben ook de Europese landbouwpolitiek, de "gewone" buitenlandse zaken, de houding tegenover migratie, het milieubeleid, enzovoort, enorme effecten op het Zuiden.

Het kost weinig moeite om op die vele domeinen een beleid te voeren waarvan de (meestal veronachtzaamde) Zuid-effecten de weldaden van de eigen ontwikkelingssamenwerking volledig onderuit halen. Een moderne samenwerking hoort daarom breder te gaan en moet pogen te bewerkstelligen dat het belang dat voorheen enkel in de traditionele ontwikkelingssamenwerking voor ogen werd gehouden, ook in rekening wordt gebracht in de andere beleidsvelden. Slechts wanneer onze rechtstreekse activiteit in het Zuiden zich versterkt kan voelen door het beleid dat in andere beleidsvelden wordt gevoerd, kunnen we van een coherent internationaal beleid spreken.

Die verruiming ten opzichte van de vertrouwde ontwikkelingssamenwerking responsabiliseert dus een aantal andere beleidsvelden, want raakt hen direct in hun hoofdopdrachten. Dat betekent echter niet dat een "verticale" administratie daardoor overbodig wordt, of dat andere beleidsvelden een substantieel deel van de taken overnemen. Integendeel, naast de traditionele taken die zij zullen blijven uitoefenen (kortweg : de ODA), zullen het bevoegde lid van de regering en de klassieke ontwikkelingsadministratie bijkomend de opdracht krijgen om tegelijk de rol van gangmaker en waakhond van de coherentie in het internationale beleid op te nemen.

Het spreekt uiteraard voor zich dat deze verschillende componenten (Zuid, Noord, coherentie) niet los van elkaar staan. Ze kunnen mekaar zelfs wederzijds versterken : een hoogstaande samenwerking met de bevolking van landen in het Zuiden zal de bevolking van de Vlaamse Gemeenschap immers sneller aanspreken en zal makkelijker enthousiasme opwekken voor een nog uitgebreidere samenwerking. Op zijn beurt kan dit tot een verhoogde gevoeligheid leiden in andere beleidsdomeinen met een externe dimensie.

HOOFDSTUK III

Uitgangspunten en principes

Net als de doelstellingen zijn de uitgangspunten en de principes die ten grondslag liggen aan de ontwikkelingssamenwerking onderhevig aan evoluties in denken en praktijk. Over de jaren heen is het in toenemende mate belangrijker geworden om een aantal uitgangspunten en principes duidelijk voorop te stellen, aangezien deze zeer bepalend zijn bij de verdere operationalisering en noodzakelijk zijn voor een succesvolle ontwikkelingssamenwerking.

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking sluit hier aan bij de internationale praktijk. Net zoals internationale organisaties en bilaterale donoren zal de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking regelmatig moeten stilstaan bij de uitgangspunten en principes die haar beleid en acties bepalen en deze bijstellen op basis van succesvolle en minder succesvolle ervaringen in de samenwerking.

AFDELING 1

Uitgangspunten

Artikel 4

Dit artikel omvat de uitgangspunten van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking : zij bepalen de wijze waarop er samengewerkt wordt met de partnerlanden en de verschillende partners.

Bij eigenaarschap (vaker wordt het Engelse "ownership" of "local ownership" gebruikt) is het cruciale uitgangspunt dat ontwikkeling pas succesvol en duurzaam kan zijn als de partnerlanden en hun bevolking zélf het initiatief nemen en hun eigen ontwikkelingsprocessen beheren, als zij met andere woorden erkend worden in hun recht om "eigenaar" te zijn van hun eigen ontwikkeling.

Dit uitgangspunt heeft heel wat consequenties op het operationele vlak. Zonder een volledige opsomming te geven, komen hier onder meer volgende elementen bij kijken :

- partners nemen de verantwoordelijkheid voor hun eigen ontwikkeling en worden hierop ook aangesproken. Concreet betekent dit onder andere dat de prioriteit die aan een duurzame bestrijding van de armoede gegeven wordt, ook moet blijken uit het belang dat de overheid van

het partnerland daar zelf aan hecht. Anderzijds wil dit ook zeggen dat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking een betrouwbare partner is waarop de partners kunnen rekenen (zie ook verder onder partnerschap) ;

- de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking sluit zich aan bij de initiatieven van de partners en dringt haar eigen agenda niet op. Concreet betekent dit onder andere dat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking zich inschrijft in de ontwikkelingsstrategieën en activiteiten die partnerlanden willen realiseren, in zoverre deze tot stand kwamen via consultatie en betrokkenheid van alle belanghebbende partijen, inclusief vertegenwoordigers van de civiele maatschappij. De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking heeft dan een inbreng in die sectoren waarbinnen zij zelf operationeel wenst te zijn. Ook is oog nodig voor de ontwikkelingsstrategieën op meso- en micro-niveau, en niet enkel op macro-niveau ;
- het belang van de partners staat steeds centraal, niet het Vlaamse belang. Concreet sluit dit onder andere gebonden hulp uit (zie ook verder). Dit uitgangspunt zou ook een aanzet moeten zijn om de vaak loodzware en voor de partner irrelevante administratieve procedures aan Vlaamse kant te herzien, cf. het principe van harmonisatie van procedures en het aanvaarden van lokaal bestaande adequate procedures ;
- lokaal eigenaarschap zal maar succesvol zijn als er voldoende lokale capaciteit en kennis aanwezig is. Als dat niet zo is, zal de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking ook activiteiten voor capaciteitsopbouw en kennisopbouw bij de partner ondersteunen. Dit vergt een procesmatige aanpak in de samenwerking met de partner ;
- de modaliteiten voor het ondersteunen van lokaal eigenaarschap moeten uitgewerkt en geconcretiseerd worden in functie van de specifieke samenwerkingsakkoorden. Inhoud en vorm zullen verschillend zijn naargelang van de aard van de partner waarmee samengewerkt wordt (bv. nationale of lokale overheden, NGO's, universiteiten, enzovoort) naargelang van de aard van de activiteit en de aanwezige capaciteiten van de desbetreffende partner ;
- lokaal eigenaarschap houdt ook respect voor de culturele eigenheid van de partner in. Dit betekent dat in de samenwerking met de partner interculturele communicatie en dialoog uiterst belangrijk zijn om tot wederzijds begrip te komen.

Partnerschap is net zoals eigenaarschap een belangrijk uitgangspunt in ontwikkelingssamenwerking, en beiden zijn onlosmakelijk met mekaar verbonden. De evolutie naar partnerschap is een meer dan logische evolutie : naarmate een land en zijn bevolking de verantwoordelijkheid voor hun eigen ontwikkeling op zich nemen en daartoe ook de kans krijgen, verandert de traditionele relatie tussen donor en ontvanger naar een relatie tussen partners die beiden rechten en plichten hebben en daarop aangesproken kunnen worden, ook al blijft de feitelijke ongelijkheid tussen beide partijen, die van structurele aard is, nog vaak groot.

Partnerschap impliceert ook beleidsdialogoog, en geen eenzijdig opgelegde voorwaarden en verplichtingen. Aansluitend hierbij wordt het concept van samen-ontwikkeling geïntroduceerd. Dit veronderstelt dat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking geen eenzijdige dialoog is, waarbij Westerse modellen en concepten overgedragen worden. Vanuit een mondiale visie ligt de klemtoon op het samen ontwikkelen en wederzijds leren. Impliciet betekent dit dat ontwikkelingssamenwerking ook voor onszelf van wezenlijk belang is. De context van de ontwikkelingssamenwerking moet het gehele Vlaamse beleid inspireren voor duurzame ontwikkeling in een mondiale dynamiek.

Eigenschappen van goed partnerschap zijn onder meer wederzijdse verplichting, respect, gedeelde verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid, evenwicht in de machtsrelaties, lange termijn perspectief. Een goed partnerschap is maar mogelijk in een sfeer van wederzijds vertrouwen en respect, waar partners mekaar ook op onderling afgesproken rechten en plichten kunnen aanspreken. Dat impliceert bv. een engagement tot streven naar goed bestuur in de partnerlanden, of een voldoende graad aan transparantie bij partners. Maar het betekent eveneens dat ook de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking een betrouwbare partner moet zijn, die b.v. voldoende oog heeft voor continuïteit, voor de nood aan planning op langere termijn en die zich aan de aangegane engagementen houdt.

Zoals eerder in de definities al aangegeven, dienen partners zich in verschillende gedaantes aan : supranationale instanties ; nationale, regionale en lokale overheden ; organisaties uit het middenveld en de civiele maatschappij ; de privé-sector ; bepaalde bevolkingsgroepen. Vanuit hun eigenheid hebben zij elk een specifieke rol te vervullen. Het is van belang om deze verschillende partners te (h)erken- nen en volwaardig te laten participeren. Alleen via een benadering waarin verschillende actoren hun rol kunnen spelen, kunnen relevante successen ge-

boekt worden (multi-actor benadering). Ontwikkelingssamenwerking is uiteindelijk een zaak *door* alle belanghebbenden, en niet alleen *voor* de belanghebbenden.

Ontwikkelingssamenwerking en samenwerking tussen verschillende actoren vindt plaats in een context van culturele, politieke, economische, sociale en religieuze verschillen tussen samenlevingen en binnen samenlevingen. Deze verschillen zijn niet per definitie onoverbrugbaar. Integendeel, diversiteit is een belangrijke bron voor vernieuwing. Vooral de culturele diversiteit is een verrijking, zowel in samenlevingen als in een mondiaal perspectief. Om succesvol te zijn houdt de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking rekening met deze diversiteit en respecteert ze. Op die manier kan ze haar bijdrage leveren aan een wereld waarin uitsluiting plaats maakt voor inclusiviteit, met name het recht van ieder mens om een plaats te hebben in deze wereld en meer concreet in zijn of haar samenleving.

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking steunt op Vlaamse expertise die opgebouwd en ontwikkeld wordt door uitwisseling van knowhow met de partnerlanden. De inbedding van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking in de Vlaamse expertisecentra en vakdomeinen heeft daarom niet alleen als doel het aanleveren van de noodzakelijke knowhow ; ook voor een mondiaal verantwoorde ontwikkeling van het eigen beleid, en voor het vergroten van de maatschappelijke participatie is deze aanpak noodzakelijk. Bij de toelevering van expertise en het mede opzetten van programma's zullen de vakdepartementen zich daarbij logischerwijze laten leiden door de algemene doelstellingen, uitgangspunten, principes, de geografische afbakening, de sectorale afbakening en de verplichte opname van de transversale thema's en dit om de coherentie binnen de directe Vlaamse ontwikkelingsamenwerking maximaal te waarborgen.

AFDELING 2

Principes

Artikel 5

Dit artikel omvat een aantal cruciale principes om een succesvolle samenwerking te kunnen realiseren.

De OESO/DAC hanteert volgende criteria voor het bepalen van de ontwikkelingsrelevantie :

- relevantie : de mate waarin hulp beantwoordt aan de prioriteiten en het beleid van de doelgroep, het ontvangende land en het donorland ;
- doeltreffendheid : de mate waarin een actie haar objectieven bereikt ;
- efficiëntie : de relatie van de resultaten, zowel kwalitatief als kwantitatief – in verhouding tot de geboden steun ;
- impact : de positieve en negatieve veranderingen die door een ontwikkelingstussenkomst geproduceerd worden, direct of indirect, bedoeld of niet-bedoeld ;
- duurzaamheid : de resultaten van een activiteit blijven bestaan na het beëindigen van donorfinanciering ; projecten moeten zowel op gebied van milieu, als op gebied van financiën duurzaam zijn.

Vanuit de uitgangspunten van eigenaarschap en partnerschap, maar ook omwille van efficiëntie, raadt de OESO/DAC aan om de financiering van de samenwerking met het Zuiden zo veel mogelijk ongebonden te laten verlopen. Om dit advies enige kracht bij te zetten, berekent de OESO/DAC alvast in welke mate de ODA van elk lidstaat gebonden of ongebonden is. De lidstaten van de OESO zijn in 2001 overigens al overeengekomen om tenminste de hulp aan landen uit de MOL-groep ongebonden te maken. De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking sluit zich ten volle aan bij dit advies en ontkoppelt de geboden hulp, ongeacht van de bestemming, van de verplichting tot aankopen van goederen of diensten uit Vlaanderen.

Structurele financiering van eigen NGO's of het werken met een eigen technisch agentschap wordt door de OESO/DAC overigens niet als gebonden hulp beschouwd. In sommige gevallen kan het ook perfect verdedigbaar zijn om voor bepaalde acties expliciet Vlaamse expertise in te zetten, via bv. universiteiten, wetenschappelijke instellingen, NGO's.

Concentratie maakt internationaal steeds meer opgang, en geldt zeker voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking zal globaal gezien immers steeds een bescheiden rol spelen, hoe budgetten en bevoegdheden in de toekomst ook evolueren. Om versnippering tegen te gaan en efficiëntie na te streven, is

het voor een kleine actor noodzakelijk om de inspanningen zorgvuldig te concentreren.

Concentratie van de inspanningen kan binnen de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking concreet gestalte krijgen door af te stappen van al te kleinschalige projectfinanciering, scherp te focussen op welomlijnde doelgroepen, aanwezig te zijn in een beperkt aantal landen en regio's, en de klemtoon te leggen op slechts enkele sectoren en thema's. Deze elementen worden verder in het decreet behandeld.

In ieder potentieel partnerland van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking is al een breed scala van actoren aanwezig : de nationale, regionale en lokale overheden, multilaterale organisaties, verschillende gouvernementele en niet-gouvernementele donoren, organisaties en bewegingen uit het middenveld, de privé-sector en dergelijke. Elk vanuit hun eigenheid kunnen zij een aanvulling betekenen op of waardevolle partners zijn voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking.

Coördinatie met deze partners is dan ook een vereiste voor effectief en efficiënt optreden. Aangezien Vlaanderen steeds een relatief kleine actor zal zijn, met een beperkte inzet van middelen, geldt deze noodzaak des te meer.

Op operationeel vlak kan het principe van coördinatie zich onder meer laten vertalen in :

- coördinatie van de initiatieven van verschillende actoren (multi-actorbenadering) en verschillende overheidsniveaus (multi-levelbenadering) in de ondersteuning van de realisatie van de gemeenschappelijke doelstellingen van duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding ;
- deelname aan donorcoördinatie, gaande van de uitwisseling van informatie tot gezamenlijke financiering of uitvoering van initiatieven. Mogelijke voorbeelden zijn respectievelijk "basket funding", waarbij de middelen van verschillende donoren in één "korf" gegroepeerd worden, of gezamenlijke evaluaties.

De specifieke situatie waarin de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking verkeert, maakt van de federale overheid nu reeds een voor de hand liggende partner voor donorcoördinatie. Dat zal des te meer gelden indien de zogenaamde "defederalisering", met een overheveling van onderdelen van de federale ontwikkelingssamenwerking naar de gemeenschappen en gewesten, zoals voorzien bij de staats-hervorming van 2001, vorm zou krijgen. Het is

evenwel van belang dat donorcoördinatie tussen Vlaanderen en de federale overheid in wederzijds respect en op basis van gelijkheid gebeurt. Ook op het domein van de ontwikkelingssamenwerking kunnen de daartoe reeds bestaande coördinatiemechanismen perfect ingezet worden.

Aansluitend bij coördinatie dient hier ook harmonisatie vermeld te worden, waarbij donoren hun eigen, vaak zware en voor de partners niet altijd zinvolle ambtelijke procedures beter op mekaar en op die van de partners afstemmen. Dit kan zelfs zover gaan dat donoren geen eigen procedures meer opleggen, maar zich schikken naar de bestaande procedures van de overheid van het partnerland (het "Addis Abeba-principe").

Er kan geen twijfel zijn over de hiërarchie : de doelstellingen ontwikkelingssamenwerking primeren op alle onderdelen en niet omgekeerd. Men moet absoluut vermijden dat beslissingen genomen door de andere beleidsdepartementen van de Vlaamse Gemeenschap op negatieve wijze zouden interfereren met de doelstellingen van het Vlaamse beleid rond ontwikkelingssamenwerking en zo de effecten van de duurzame samenwerking zouden neutraliseren. Daarom is het noodzakelijk dat ieder departement haar beslissingen aftoetst op hun mogelijk negatieve gevolgen die zij zouden kunnen opleveren voor de socio-economische ontwikkeling van onze partners in het bijzonder en van de landen uit het Zuiden meer in het algemeen. Daar waar nodig moeten dergelijke beslissingen aangepast of zelfs ongedaan gemaakt worden. Het Vlaamse beleid moet dan ook volledige coherentie nastreven met de eigen ontwikkelingsdoelstellingen.

Niettegenstaande de concentratie van haar inspanningen houdt de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking er rekening mee dat haar initiatieven steeds dienen te kaderen binnen een globale aanpak van de problemen en uitdagingen inzake armoedebestrijding en, in nog ruimer perspectief, inzake duurzame ontwikkeling. Deze problemen en uitdagingen zijn multi-dimensioneel van aard en vereisen dan ook een integrale benadering. Zoals eerder al aangehaald, worden de relaties met onze partners immers niet enkel bepaald door de Vlaamse ODA. Een coherent internationaal beleid, dat consequent de belangen van de partnerlanden mee in rekening brengt, dat coördinatie van donoren door de partnerlanden accepteert en dat in het bredere perspectief van duurzame ontwikkeling, wordt door Vlaanderen gestimuleerd.

Om resultaten te bekomen is het nodig dat een langdurige samenwerking met de partners opgezet wordt. Elke samenwerking met partners beoogt een verbetering van de voorwaarden en omstandigheden waarin mensen zich kunnen ontwikkelen. Een echt partnerschap, maar ook efficiëntie en effectiviteit zijn pas mogelijk als er enige consistentie in het Vlaamse ontwikkelingsbeleid zit. De globale koers van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking gaat, net als de concreet aangegane engagementen, verder dan de duur van een legislatuur. Om duurzame resultaten te behalen in de samenwerking met haar partners, engageert zij er zich daarom ook toe om met haar partnerlanden samenwerkingsovereenkomsten van lange termijn te sluiten. Zes jaar wordt hierbij als een absoluut minimum beschouwd.

Niet alleen het bekomen van zichtbare en meetbare resultaten is belangrijk. Minstens even cruciaal is het opbouwen en versterken van de capaciteit van de partners, zodat zij continu antwoorden kunnen blijven vinden op en zich aanpassen aan veranderende omstandigheden. Pas dan kan van duurzaamheid in de resultaten gesproken worden.

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking streeft kwaliteit na. Terecht ook kunnen de verschillende betrokken partijen – met name doelgroepen, donoren, partnerlanden, vertegenwoordigers van de civiele maatschappij, maar ook de Vlaamse belastingbetaler – verantwoording vragen inzake de effectiviteit en efficiëntie van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Zowel de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking als de partners moeten op de kwaliteit van hun bijdrage afgerekend kunnen worden. Dit houdt in dat het partnerland een evaluatie kan vragen van de kwaliteit van de ondersteuning die de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking biedt.

Een kwaliteitsvolle ontwikkelingssamenwerking is slechts mogelijk indien dit principe doorheen de gehele ontwikkelingssamenwerking, in alle fases en activiteiten, gerespecteerd wordt. Het is noodzakelijk dat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking over klare doelstellingen beschikt, op maat gemaakte instrumenten en kanalen hanteert, op een professionele wijze beheerd wordt én tot duurzame resultaten leidt. Kwaliteit vereist dan ook een consequent volgehouden methodische aanpak doorheen het volledige proces van samenwerking, van voorbereiding en planning tot evaluatie (zie ook verder). Daarvoor is dan weer een goed uitgebouwd – en goed functionerend – ondersteunend apparaat onontbeerlijk. Kwaliteit impliceert tenslotte ook dat rekening gehouden wordt met de resultaten van evaluaties, dat lessen getrokken wor-

den uit het verleden en dit in functie van kennisopbouw inzake ontwikkelingssamenwerking.

HOOFDSTUK IV

Bilaterale samenwerking

AFDELING 1

Geografische afbakening

Artikel 6

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking wenst tot een meer gecoördineerde inzet te komen van de bescheiden middelen waarover ze beschikt. Daarom wordt er voor geopteerd om deze in te zetten in een beperkt aantal partnerlanden.

Conform het principe van concentratie, zoals voorgesteld in artikel 5, 3°, van dit decreet, gaat dit artikel in op de beperking van het aantal partnerlanden. Hoeveel partnerlanden de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking maximaal mag tellen, is moeilijk objectief te bepalen. Het voorbeeld van Denemarken of Noorwegen kan hier inspirerend werken : hoewel manifest grotere donoren, beperken zij hun samenwerking tot respectievelijk 15 en zelfs 7 partnerlanden. Ook de federale ontwikkelingssamenwerking schroeft het aantal partnerlanden verder terug van 25 naar 18.

Wanneer en hoe nieuwe landen opgenomen kunnen worden in een nog onvoltooide lijst van partnerlanden, valt eveneens moeilijk te bepalen. De beschikbare middelen moeten hiervoor de eerste indicatie zijn : om versnippering tegen te gaan en de impact relevant te maken, moet immers steeds een minimaal bedrag in de bestaande partnerlanden geïnvesteerd worden, vooraleer relaties met een nieuw land aangegaan kunnen worden. Belgische deskundigen bepalen die minimale kritische massa vaak op een bedrag van 12,5 miljoen euro. Momenteel is het alvast onmogelijk om met het huidige aantal partnerlanden (3) te beantwoorden aan deze ondergrens.

Artikel 7

Dit artikel beschrijft de criteria die de Vlaamse regering dient te volgen bij de selectie van nieuwe

partnerlanden. De eerste drie criteria spelen alle in op telkens verschillende facetten van ontwikkeling. Steeds wordt daar de zinvolheid van de Vlaamse bijdrage aan gekoppeld, zodat de schaarse middelen daadwerkelijk daar ingezet worden waar zij het meeste kunnen betekenen. Bijkomend wordt als vierde criterium de relevante en actuele ervaring van de Vlaamse of de federale ontwikkelingssamenwerking in rekening gebracht ; de kansen op succes zijn immers groter op relatief bekend terrein.

Aan deze criteria zijn bewust geen indicatoren verbonden, waarmee de criteria in meetbare en onderling vergelijkbare waarden hertaald kunnen worden, zoals bv. de Human Development Index, de Gender Development Index, de Human Poverty Index, de Corruption Perceptions Index, enzovoort. Vele indicatoren evolueren immers relatief snel (samenstelling, inzameling van gegevens, betrouwbaarheid, enzovoort). Door deze indicatoren niet met naam te vernoemen, kunnen steeds de meest actuele en relevante indicatoren gehanteerd worden.

Artikel 8

Dit artikel behoeft geen bijzondere commentaar.

AFDELING 2

Sectorale afbakening

Artikel 9

Net zoals er geselecteerd wordt bij de keuze van partnerlanden waar de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking actief is of zal zijn, is ook een sectorale concentratie noodzakelijk. Ook hier weer liggen redenen van kwaliteit en efficiëntie aan de grondslag van die afbakening : als een kleine donor in te veel sectoren actief is, dreigt versnippering. Omgekeerd kan de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking waardevolle ervaring en expertise opbouwen indien zij bewust en gericht focust op een beperkt aantal sectoren. Daardoor kan zij op termijn niet alleen een financiële, maar ook een inhoudelijke meerwaarde verwerven.

Dit laatste element, bewust en gericht focussen om intern waardevolle ervaring en expertise op te bouwen, is meteen ook een argument om de sectoren

waarbinnen de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking actief zal zijn, al bij voorbaat te bepalen. Wordt deze keuze al te zeer afhankelijk gesteld van externe omstandigheden (periodieke wissels, prioriteiten op korte termijn in eigen land of in de partnerlanden, enzovoort), dan wordt het moeilijk om die ervaring en expertise daadwerkelijk op te bouwen. In dat geval dreigt de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking zich te beperken tot een puur administratief en financieel apparaat, wat dan weer zou indruisen tegen de internationale trend waarbij ontwikkelingssamenwerking geleidelijk evolueert naar de ondersteuning van het opbouwen van kennis in plaats van het (louter) verschaffen van financiële en/of technische expertise.

Voor wélke sectoren uiteindelijk geopteerd moet worden, valt moeilijk objectief te bepalen. De OESO/DAC onderscheidt een dertigtal ontwikkelingsrelevante sectoren. Ook binnen het pakket van de (intern-)Vlaamse bevoegdheden sluiten zodanig veel beleidsdomeinen aan bij sectoren met ontwikkelingsrelevantie, dat van concentratie allerminst sprake kan zijn indien deze beleidsdomeinen allemaal in aanmerking zouden worden genomen.

De sectorale beperking bestaat erin dat per land een keuze gemaakt wordt voor een zeer beperkt aantal sectoren (maximaal 4), en dit in samenspraak met de partner en op basis van de elementen aangebracht binnen de opmaak van de landenstrategienota. Daar waar er een "Poverty Reduction Strategy Paper" van het partnerland voorhanden is, kan men dit document als een inspiratiebron hanteren. Deze lijst zal, eenmaal vastgelegd, enkel nog in onderling overleg met de partner, bij uitzondering en op basis van zwaarwegende argumenten gewijzigd kunnen worden en dit enkel op het moment van de evaluatie van de relevante landenstrategienota. De participatie en de inschakeling van de expertise van de Vlaamse vakdepartementen, maakt het mogelijk dat alle departementen kunnen aangesproken worden om, op vraag van de partner en de administratie bevoegd voor ontwikkelingssamenwerking en binnen het kader van dit decreet, ontwikkelingsrelevante oplossingen aan te bieden. Dit mag echter niet leiden tot versnippering. De coördinatie zal daarom een taak zijn van het departement bevoegd voor ontwikkelingssamenwerking. Net zoals er geselecteerd wordt bij de keuze van partnerlanden waar de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking actief is of zal zijn, is dus ook per land een sectorale concentratie aangewezen. Ook hier weer liggen redenen van kwaliteit en efficiëntie aan de grondslag van die afbakening.

Waar in het landenprogramma gekozen wordt voor een sector-brede aanpak (SWAp), zullen verscheidene en uiteenlopende vakdepartementen hun medewerking kunnen verlenen. Zo kan een SWAp-aanpak voor de sector onderwijs in een bepaald land, niet alleen de medewerking vereisen van andere donoren, maar ook van de eigen vakdepartementen. Naast lerarenopleiding en schoolmanagement is er dan bijvoorbeeld ook nood aan gebouwen-infrastructuur, ICT, lesmateriaal, transportmogelijkheden, gezondheidszorg, institutionele ontwikkeling, ontwikkeling van regionale en lokale besturen, e.a.

In het kader van de armoedebestrijding en de millenniumdoelstellingen zal de Vlaamse Ontwikkelingssamenwerking in het geheel van haar programmatie, in de meeste landen grote aandacht besteden aan onderwijs en vorming, basisgezondheidszorg, duurzame landbouw en institutionele hervormingen die ook oog hebben voor de uitbouw van gedecentraliseerde, meer lokale besturen.

AFDELING 3

Transversale thema's

Artikel 10

Dit artikel beschrijft de vier transversale thema's waarvoor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking doorheen al haar beleidsinitiatieven en acties aandacht zal hebben. Transversaal betekent dat deze thema's in alle sectoren in overweging moeten worden genomen (bv. aan de hand van een set indicatoren per thema, die het desbetreffende thema zowel algemeen als specifiek ten aanzien van de weerhouden sectoren in kaart brengen), dat zij in alle sectoren aandacht verdienen en in de mate van het mogelijke erbij betrokken worden. Hoe deze thema's in de praktijk aan bod zullen komen, hangt vanzelfsprekend nauw samen met de context in het partnerland. Daarom zal in de landenstrategienota concreet en gedetailleerd ingegaan worden op de wijze waarop deze thema's door de Vlaamse bilaterale samenwerking behandeld worden.

Het aantal transversale thema's is bijzonder groot. De keuze voor de vier thema's (gelijke kansen, met specifieke aandacht voor het wegwerken van genderongelijkheid; democratische ontwikkeling; capaciteitsopbouw en institutionele ontwikkeling; de bestrijding van HIV/AIDS) is een weldoordachte

keuze. Het gaat immers om thema's die in een lange-termijnperspectief nog heel wat aandacht zullen vergen, en die in alle facetten van de ontwikkelingssamenwerking aandacht verdienen.

AFDELING 4

Actoren

Artikel 11

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking kan met verschillende soorten actoren een partnerschap aangaan om steun te verlenen aan de partnerlanden : de directe bilaterale of gouvernementele actoren, de indirecte en de multilaterale actoren.

In een aantal situaties is het ook aangewezen om naar mengvormen te streven, om bv. de samenwerking in een bepaalde sector tussen de bilaterale en multilaterale actoren te stimuleren, of samenwerking tussen gouvernementele en niet-gouvernementele actoren te bevorderen. Verder kan gedacht worden aan het verlenen van financiële steun via het kanaal van andere donorlanden die dezelfde doelstellingen en principes nastreven en in dezelfde sectoren en landen aanwezig zijn.

AFDELING 5

Landenstrategienota

Artikel 12

Dit artikel bepaalt de minimale voorwaarden waarop een landenstrategienota dient tot stand te komen, en de minimale inhoud ervan.

De uiteindelijke sectoren waarin de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking actief zal zijn, worden bepaald in overleg met, en op basis van de concrete situatie in het partnerland. Dit staat niet haaks op de keuzes die de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking maakt inzake de beperking van sectoren.

Aangezien de prioritaire sectoren nog steeds bijzonder breed van aard zijn, wordt in dit artikel ook de mogelijkheid gelaten om te focussen op bepaalde deelaspecten. Dit geldt eveneens voor de concrete invulling van de transversale thema's.

Ook de vormen van samenwerking met het partnerland komen in de landenstrategienota aan bod. In één partnerland kan de samenwerking op verschillende manieren verlopen, en dit in overeenstemming met de noden van het land en met de partners die instaan voor de uitvoering van specifieke acties.

Bij budget- of macrosteun levert de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking een rechtstreekse financiële bijdrage aan de begroting of de betalingsbalans van het partnerland.

Bij de sectorale benadering, soms ook wel SWAp (Sectorwide approach) genoemd, kan de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking één van de voor-noemde sectoren of een deel ervan structureel ondersteunen, en dit in het kader van een langdurige samenwerking. Steun aan een sector past integraal in het beleid van het partnerland, en vindt plaats in coördinatie met meerdere donoren.

Bij de sectorale benadering is een breed gedragen eigenaarschap een leidinggevend uitgangspunt : niet alleen de overheid van het partnerland, maar ook de belangrijke actoren uit de desbetreffende sector en het middenveld worden betrokken bij het uitwerken van sectorale ontwikkelingsplannen. Via beleidsdialoog kan de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking haar prioriteiten (bv. inzake gelijke kansen en gender, capaciteitsopbouw of democratische ontwikkeling) aan de orde stellen.

Programmafinanciering is een vorm van samenwerking waarbij verschillende activiteiten een coherent geheel vormen en bijdragen tot vooraf bepaalde doelstellingen en waarbij een procesmatige benadering wordt gebruikt die flexibiliteit bij de uitvoering toelaat. Vooral bij het ondersteunen van activiteiten van de indirecte en multilaterale actoren is programmafinanciering aangewezen, omdat door het financieren van coherente programma's de versnippering wordt bestreden die al te vaak eigen is aan op zich staande projecten.

Projectfinanciering bestaat uit financiële hulp of technische samenwerking met het oog op het ondersteunen van een zeer specifiek en in tijd en omvang beperkt aantal activiteiten die gericht zijn op het behalen van welomschreven resultaten en doelstellingen. Projectfinanciering is de meest traditionele vorm van donorhulp, die echter lang niet altijd de gewenste resultaten oplevert. Zo blijken de Minst Ontwikkelde Landen vaak de nodige capaciteit te ontberen om dit soort van hulp, die in de regel buiten de reguliere begroting om verstrekt wordt, goed aan te wenden ; zij zijn dan ook eerder

gebaat bij institutionele ondersteuning via capaciteitsopbouw en daaraan gekoppelde macrosteun of sectorale financiering. Over het algemeen wordt de piste van projecthulp dus best zo veel mogelijk verlaten, al kan zij in landen waar de institutionele capaciteit wel aanwezig is, toch nog tot goede resultaten leiden.

Ook steun aan indirecte actoren en multilaterale organisaties kan in de vorm van de financiering van projecten verstrekt worden. Zoals hierboven aangehaald, verdient het evenwel aanbeveling om ook met deze actoren op meer coherente wijze samen te werken en eerder programmafinanciering te verstrekken.

Kennisbeheer en kennisopbouw zijn cruciaal in de capaciteitsversterking van de partners. Ook hier kan de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking een relevante bijdrage leveren, via het verlenen van advies en het aanbieden van mogelijkheden voor studie en stage (in Noord én Zuid), in functie van het ontwikkelen en opzetten van systemen van kennisopbouw en -beheer. Het gaat hier dan over het opzetten van "lerende organisaties".

Het spreekt ten slotte voor zich dat een aanpassing van de strategie van samenwerking met een partnerland kan wijzigen en dit omwille van veranderingen van socio-economische, politieke of andere aard in een partnerland. Daarom dient de landenstrategie regelmatig bijgestuurd en aangepast te worden.

HOOFDSTUK V

Indirecte samenwerking

Artikel 13

Voor een meer gedetailleerde beschrijving kan verwezen worden naar het "decreet inzake ontwikkelingseducatie".

Naast de ontwikkelingseducatie, die per decreet geregeld wordt, staat het de Vlaamse regering vrij om bijkomend initiatieven te nemen om uitvoering te geven aan de doelstelling inzake de creatie van een draagvlak binnen de Vlaamse Gemeenschap voor ontwikkelingssamenwerking en de ontwikkeling van een houding van internationale solidariteit. Afhankelijk van de situatie en de specifieke doelstelling kan de Vlaamse regering daartoe uit een breed gamma van acties putten : eigen campagnes, het fi-

nancieren van punctuele activiteiten, structurele subsidies aan organisaties die streven naar draagvlakverbreding, enzovoort.

Artikel 14

Voor een meer gedetailleerde beschrijving kan verwezen worden naar het "decreet betreffende het beleid inzake convenants gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking".

Artikel 15

Voor een meer gedetailleerde beschrijving kan verwezen worden naar het aangekondigde kader dat de Vlaamse regering zal uitwerken.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat met de huidige budgetten deze aanvullende financiering niet overwogen kan worden.

HOOFDSTUK VI

Multilaterale samenwerking

Artikel 16

Voor een meer gedetailleerde beschrijving kan verwezen worden naar het aangekondigde kader dat de Vlaamse regering zal uitwerken.

HOOFDSTUK VII

Andere vormen van samenwerking

AFDELING 1

Waarborgverlening

Artikel 17

Voor een meer gedetailleerde beschrijving kan verwezen worden naar het "decreet betreffende de microfinanciering in ontwikkelingslanden door middel van waarborgverlening aan ontwikkelingsfondsen".

AFDELING 2

Noodhulp en humanitaire bijstand

Artikel 18

Dit artikel behoeft geen bijzondere commentaar.

HOOFDSTUK VIII

Opvolging en Evaluatie

Artikel 19

Opvolging (monitoring) is een wezenlijk onderdeel van de project- en programmacyclus. De hiervoor aangewezen entiteit(en) van de administratie zal/zullen er dan ook op toezien dat de noodzakelijke voorwaarden voor een ernstige opvolging van de projecten en programma's concreet ingevuld worden. Dit betekent onder andere het respecteren van een bepaalde methodologie (zoals bv. "Project Cycle Management"), het definiëren van goede indicatoren, enzovoort

Ook een goed uitgebouwd evaluatiesysteem maakt integraal deel uit van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Verschillende aspecten van kwaliteitscontrole en evaluatie, zoals interne evaluaties tijdens de uitvoering van projecten en programma's, zullen worden verzorgd door de daartoe aangewezen entiteit van de administratie.

Artikel 20

Alle vormen van evaluatie moeten voldoen aan de geldende internationale normen in verband met evaluaties (onder andere Oeso DAC normen) en gebeuren op basis van actuele en aangepaste methodes. Daarbij wordt er steeds vanuit gegaan dat evaluaties ondersteunende activiteiten zijn en moeten bijdragen tot een kwaliteitsverbetering van de Vlaamse Ontwikkelingssamenwerking in het algemeen en de projecten/programma's in het bijzonder. Alle evaluaties moeten alle "stake-holders" in het evaluatieproces laten participeren.

Naast interne evaluatie wordt ook in ruimte voorzien voor externe evaluatie. Die kan op verschillende wijzen gerealiseerd worden, maar kan – om evidente redenen – vanzelfsprekend niet ingebed zijn

in de structuren van de administratie. Ook vormen van gezamenlijke evaluatie (samen met andere donoren of partners) en peer review (door andere donoren) kunnen hiertoe behoren.

Door de verslagen van de externe evaluatie door te sturen naar het Vlaams Parlement, verwerven zij meteen ook een openbaar karakter.

HOOFDSTUK IX

Financiële middelen

Artikel 21

Een Vlaams beleid inzake ontwikkelingssamenwerking kan pas echt tot uitvoering komen indien daar ook de nodige financiële middelen voor worden voorzien. Door die toe te kennen binnen een eigen programma op de begroting worden de financiële middelen die voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking worden vastgelegd, bovendien duidelijker zichtbaar en als dusdanig herkenbaar.

Een eigen begrotingsprogramma komt overigens overeen met de huidige situatie, waarbij programma 12 in 2001 opgesplitst werd in twee delen, met respectievelijk 12.1 voor algemeen buitenlands beleid en 12.2 voor ontwikkelingssamenwerking.

Met een eigen begrotingsprogramma kan ook op meer transparante wijze nagegaan worden of de besteding van deze middelen beantwoordt aan de in dit decreet vastgelegde bepalingen inzake de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking en aan de internationale ODA-criteria, die door de OESO/DAC en haar lidstaten worden bepaald, en op regelmatige basis herzien en bijgewerkt.

Merk op dat het natuurlijk wel billijk is om binnen het begrotingsprogramma ook basisallocaties op te nemen waarmee bv. de zendingen in het kader van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking van de bevoegde minister en/of zijn/haar vertegenwoordiger(s) gefinancierd kunnen worden, ook al kan de financiering van dergelijke zendingen niet als ODA gerapporteerd worden. Het kan vanzelfsprekend niet de bedoeling zijn om middelen af te leiden voor doeleinden die niet stroken met de bepalingen van dit decreet.

Ten slotte wordt de mogelijkheid gelaten om ook op andere begrotingsprogramma's, die bij een ander beleidsdomein dan de ontwikkelingssamen-

werking horen, financiële middelen in te zetten voor ontwikkelingsrelevante initiatieven. Beantwoordt de wijze van besteding van deze middelen minimaal aan de internationale ODA-criteria, dan zullen zij eveneens als Vlaamse ODA beschouwd worden.

Dergelijke middelen kunnen echter slechts beschouwd worden als een vrijwillige en bijkomende inspanning bovenop de reguliere middelen voor ontwikkelingssamenwerking. In geen geval kunnen zij geheel of gedeeltelijk de middelen op het eigen begrotingsprogramma van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking vervangen.

Uit het oogpunt van coherentie verdient het aanbeveling om het inzetten van dergelijke middelen zo veel mogelijk te koppelen aan de bepalingen van dit decreet. Gezien de origine van deze middelen, kan deze koppeling evenwel niet afgedwongen worden.

Artikel 22

In haar rapport *Partners in Development* riep de Commissie-Pearson de donorlanden op om minstens 0,7 % van hun Bruto Nationaal Inkomen aan ODA te besteden. Dit percentage gaf geen uitdrukking aan het vereiste bedrag om de wereldwijde ontwikkelingsnoden te lenigen, maar stond eerder symbool voor de solidariteit van het rijke Noorden met het arme Zuiden. De Commissie-Pearson lanceerde haar oproep in 1969 ; de 0,7 %-norm werd spoedig als kwantitatieve doelstelling overgenomen door zowel de Verenigde Naties als de OESO.

België beloofde om in 2010 die norm van 0,7 % te halen. Deze belofte werd in december 2002 bij wet verankerd. Voortaan zal steeds een solidariteitsnota in de algemene toelichting bij de begroting worden opgenomen, waarin de regering uiteenzet hoe zij voorziet om, volgens een groeipad met geleidelijke en jaarlijks volgehouden stijging, de Belgische ODA-middelen tegen 2010 tenminste 0,7 % van het BNI te laten bedragen.

In de beleidsnota's en beleidsbrieven uit het recente verleden werd herhaaldelijk de intentie uitgesproken om mee uitvoering te geven aan internationale afspraken en ook een Vlaamse bijdrage te leveren tot het bereiken van de 0,7 %-norm. Nu een groeipad voor het bereiken van de 0,7 % is uitgezet door de federale overheid, die overigens op heden al de financiële inspanningen van de Vlaamse overheid erkent door jaarlijks via haar Directie-

Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DGOS) de Vlaamse bestedingen op te vragen en die op te nemen in de berekening van de Belgische ODA, beschikt de Vlaamse regering over voldoende aanknopingspunten om haar beleidsintentie te vertalen in meer concrete streefcijfers en/of reële engagementen en zich, samen met de andere Gemeenschappen en Gewesten, in het groeipad van de federale overheid in te schrijven.

Het huidige aandeel van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking in de totale Belgische ODA bedraagt momenteel 1,96 % (op basis van de gegevens voor 2002).

Artikel 23

Door deze rapporten door te sturen naar het Vlaams Parlement, verwerven zij meteen ook een openbaar karakter.

HOOFDSTUK X

Overgangsmaatregelen en slotbepalingen

Artikel 24

Aangezien er in het verleden reeds een beleid en activiteiten inzake de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking waren, wordt in dit artikel in een overgangsregeling voorzien.

In dit artikel wordt vooreerst bepaald dat het decreet van toepassing is op het beleid en de acties van de Vlaamse regering inzake ontwikkelingssamenwerking na de inwerkingtreding van dit decreet.

Daarnaast wordt bepaald dat het decreet geen afbreuk doet aan de beleidsopties en de activiteiten van de Vlaamse regering vóór de inwerkingtreding van dit decreet. Het gaat hier dus om een toepassing van de algemene regel, met name dat inzake overeenkomsten de eerbiedigende werking van de wet de regel is.

Om interpretatieproblemen te vermijden, bepaalt het decreet ten slotte, uitdrukkelijk dat de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking in haar huidige vorm niet gewijzigd of vernieuwd kan worden dan volgens de bepalingen van dit decreet.

Het decreet treedt tien dagen na de publicatie in het Staatsblad in werking.

Peter DE RIDDER

Frans RAMON

Jan ROEGIERS

Sven GATZ

VOORSTEL VAN DECREET

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen en definities

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewest-aangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

- 1° Vlaamse ontwikkelingssamenwerking : het geheel van beleid en acties van de Vlaamse regering in het kader van ontwikkelingssamenwerking, zowel in het Zuiden als binnen de Vlaamse Gemeenschap ;
- 2° duurzame ontwikkeling : een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van het heden zonder de mogelijkheden tot behoeftetevoorziening van de toekomstige generaties in gevaar te brengen ;
- 3° millenniumdoelstellingen : de doelstellingen die de Verenigde Naties in de Millenniumverklaring hebben vooropgesteld en waarmee zij uiting geven aan hun bereidheid om de extreme armoede in de wereld te bestrijden en daarin tegen 2015 tastbare resultaten te boeken ;
- 4° het Zuiden : de landen die opgenomen zijn in het eerste deel van de lijst van het Comité voor Ontwikkelingshulp (DAC) van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), met uitzondering van de lidstaten van de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (UNECE) ;
- 5° partners : de verschillende actoren waarmee de Vlaamse regering samenwerkt om aan de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking uitvoering te geven. Partners kunnen zijn :
 - partnerlanden : landen uit het Zuiden, vertegenwoordigd door hun overheden, die als prioritair voor de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking worden beschouwd.

Naast de centrale overheid van de partnerlanden kunnen desgevallend, en voorzover dit door de wetgeving of de centrale overheid van het partnerland wordt toegestaan, ook deelstaten en regionale overheden van landen uit het Zuiden directe partners van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking zijn ;

- multilaterale organisaties : intergouvernementele organisaties, met inbegrip van de Europese instellingen en van internationale organisaties voor regionale samenwerking van landen in het Zuiden ;
 - indirecte actoren : niet-gouvernementele organisaties, universiteiten, hogescholen en wetenschappelijke instellingen, lokale overheden, vakbonden, private instellingen, enzovoort ;
- 6° bilaterale samenwerking : vormen van samenwerking die gefinancierd worden door de Vlaamse regering en gebaseerd zijn op een overeenkomst tussen de Vlaamse overheid en de overheid van een partnerland. In dit kader is rechtstreekse samenwerking met indirecte actoren uit dat partnerland ook mogelijk ;
 - 7° Minst Ontwikkelde Landen : de landen die omwille van een laag inkomen per hoofd van de bevolking, een beperkte sociale ontwikkeling en een zwakke economische diversificatie als dusdanig erkend zijn door de Conferentie van de Verenigde Naties inzake Handel en Ontwikkeling (UNCTAD) ;
 - 8° gender : terwijl geslacht verwijst naar de biologische categorieën "man" en "vrouw", verwijst gender naar de socio-culturele constructies "mannelijkheid" en "vrouwelijkheid". Deze laatste zijn cultureel bepaald en dus veranderlijk. Zowel in tijd als in ruimte kan hun invulling verschillen ;
 - 9° indirecte samenwerking : vormen van samenwerking, waarbij de Vlaamse regering instaat voor de financiering of medefinanciering van activiteiten in het kader van het ontwikkelingsbeleid van een Vlaamse indirecte actor ;
 - 10° multilaterale samenwerking : vormen van samenwerking waarbij de Vlaamse regering zich inschrijft in het beleid en de programma's van de multilaterale organisatie en instaat voor de financiering of medefinanciering van activitei-

ten in het kader van de programma's van één of meer multilaterale organisaties ;

- 11° ODA : officiële ontwikkelingssamenwerking (official development assistance), zoals bepaald volgens de criteria van de OESO/DAC.

HOOFDSTUK II

Algemene doelstellingen

Artikel 3

§ 1. Binnen het ruimere perspectief van een mondiale duurzame ontwikkeling, zoals door de internationale gemeenschap overeengekomen in de Verklaring van Rio de Janeiro inzake Milieu & Ontwikkeling van juni 1992 en in het bijhorende actieplan "Agenda 21", en in overeenstemming met de internationale ontwikkelingsagenda, zoals onder andere bepaald in de millenniumdoelstellingen, wenst de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking een eigen bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van het Zuiden.

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking levert deze bijdrage door :

- 1° samen met de bevolking van landen in het Zuiden te werken aan de realisatie van initiatieven voor structurele bestrijding van de armoede. Zij onderneemt daarbij prioritair activiteiten die erop gericht zijn de kwaliteit van het leven van arme en kwetsbare bevolkingsgroepen te verbeteren en die beantwoorden aan het recht op ontwikkeling van deze groepen, door zowel mannen als vrouwen een grotere toegang en controle te verschaffen tot diensten, voorzieningen en bestaansmiddelen, door hun maatschappelijke en politieke invloed en culturele ontplooiing te versterken en door hun veiligheid te vergroten ;
- 2° in functie van een rechtvaardige en duurzame mondiale samenleving steun te verlenen aan de verruiming van het maatschappelijk draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking binnen de Vlaamse Gemeenschap door te ijveren voor een mentaliteit van rechtvaardige verdeling en van internationale solidariteit ;
- 3° aandacht voor het mondiale perspectief te promoten en coherentie met het ontwikkelingsbeleid na te streven binnen de verschillende do-

meinen waarvoor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn en waarbinnen het gevoerde beleid ook internationale implicaties kan hebben.

§ 2. In haar beleidsnota en beleidsbrieven geeft de Vlaamse regering een meer specifieke invulling aan deze algemene doelstellingen.

HOOFDSTUK III

Uitgangspunten en principes

AFDELING 1

Uitgangspunten

Artikel 4

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking hanteert de volgende uitgangspunten in de samenwerking met haar partners :

- 1° eigenaarschap : de partners bepalen hun eigen ontwikkelingsbeleid en prioriteiten, en geven zelf aan op welke manier zij deze willen realiseren. De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking levert haar bijdrage binnen deze beleidskaders en prioriteiten ;
- 2° partnerschap : de betrokken partijen werken samen op basis van gelijkwaardigheid, vertrouwen en respect. Zij hebben allen rechten en plichten waarop zij wederzijds aangesproken kunnen worden ;
- 3° samen-ontwikkeling : de Vlaamse Ontwikkelingssamenwerking is gericht op een ontwikkeling in samenspraak met, en vanuit een leerattitude ten overstaan van de partner ;
- 4° beleidsdialoog : de Vlaamse regering treedt op gelijke voet en in openheid in dialoog met haar partners met de bedoeling de gestelde objectieven van samenwerking te bereiken, eventuele moeilijkheden in de realisatie ervan bespreekbaar te maken en desgevallend politieke kwesties te bespreken die een effect kunnen hebben op de samenwerking. Specifieke aandacht gaat hierbij naar democratische ontwikkeling en vrede. Zowel overheden als vertegenwoordigers uit de civiele maatschappij worden betrokken

bij deze dialogen, die van aard zowel formeel als informeel kunnen zijn ;

- 5° respect voor diversiteit : de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking erkent en respecteert de culturele, sociale, economische en religieuze verschillen en diversiteit van de partners waarmee ze samenwerkt.

AFDELING 2

Principes

Artikel 5

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking voldoet aan de volgende principes :

- 1° ontwikkelingsrelevantie : de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking beantwoordt aan de criteria voor ontwikkelingsrelevantie zoals door de OESO/DAC vastgesteld ;
- 2° ongebonden hulp : de financiële middelen die, onder welke vorm dan ook, verstrekt worden in het kader van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, zijn vrij van enige verplichting tot besteding in goederen en diensten uit Vlaanderen ;
- 3° concentratie : de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking bundelt haar inspanningen tot een beperkt aantal landen, sectoren en actoren, teneinde de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten ;
- 4° coördinatie : de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking coördineert haar inspanningen enerzijds met de eigen initiatieven van haar partners op het vlak van duurzame ontwikkeling, armoedebestrijding of draagvlakcreatie, en anderzijds met de initiatieven van andere donoren, waaronder ook de federale ontwikkelingssamenwerking. Zij levert ook de nodige inspanningen om bij te dragen tot de harmonisatie van donorprocedures ;
- 5° coherentie : er is een maximale samenhang tussen de algemene doelstellingen van de Vlaamse Ontwikkelingssamenwerking en alle onderdelen van het Vlaamse beleid ongeacht hun oriëntering op binnenlandse of buitenlandse aangelegenheden ;

- 6° integrale benadering : de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking houdt er rekening mee dat haar initiatieven steeds dienen te kaderen binnen een globale aanpak van duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding, die multi-dimensioneel van aard is en precies daarom een integrale benadering vereist ;

- 7° resultaatgerichte, langdurige samenwerking : de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking streeft langdurige effecten en impact na, die zich niet alleen uiten via het bekomen van blijvende en meetbare resultaten, maar ook via capaciteitsopbouw en -versterking van de partners. Teneinde een succesvolle en resultaatgerichte samenwerking te kunnen bekomen, engageert zij zich voor minstens zes jaar ten opzichte van haar partnerlanden ;

- 8° kwaliteit : integrale kwaliteitszorg is een wezenlijk onderdeel van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, die op een doeltreffende en doelmatige manier werkt. Ze beoogt continuïteit en coherentie in de samenwerking met haar partners en gaat daarbij methodisch te werk. Relevante ervaring en aanbevelingen uit evaluaties worden optimaal benut.

HOOFDSTUK IV

Bilaterale samenwerking

AFDELING 1

Geografische afbakening

Artikel 6

Om tot een efficiënte en kwaliteitsvolle samenwerking te komen, wordt de bilaterale samenwerking geconcentreerd in een beperkt aantal landen. De mogelijkheid tot het inzetten van een voldoende kritische massa aan financiële middelen bepaalt het concrete aantal partnerlanden waarmee samengewerkt wordt.

Artikel 7

Bij de selectie van één of meer bijkomende partnerlanden, of bij de vervanging van bestaande door

nieuwe partnerlanden, laat de Vlaamse regering zich leiden door het geheel van volgende criteria :

- 1° de mate waarin de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking een zinvolle bijdrage kan leveren tot verdere democratisering, de implementatie van de principes van goed bestuur, het ondersteunen van de civiele maatschappij en het voeren van een gelijkekansenbeleid in het partnerland ;
- 2° de mate waarin de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking een zinvolle bijdrage kan leveren tot de verdere sociale, ecologische, economische en culturele ontwikkeling van het partnerland ;
- 3° de mate waarin de graad van armoede van het partnerland een bijdrage van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking rechtvaardigt. Daarom zal voorrang gegeven worden aan samenwerking met landen uit de groep van de Minst Ontwikkelde Landen ;
- 4° de mate waarin relevante en actuele ervaring van de Vlaamse of de federale ontwikkelingssamenwerking in het partnerland benut kan worden.

De Vlaamse regering bepaalt welke actuele indicatoren aan deze criteria gekoppeld worden en hoe zij onderling gewogen worden. Op basis daarvan motiveert de Vlaamse regering haar uiteindelijke keuze voor één of meer nieuwe partnerlanden. Desgewenst kan zij bijkomende criteria voor een fijnere selectie bepalen.

Artikel 8

De samenwerking kan stopgezet worden om de volgende redenen :

- 1° de looptijd van de samenwerking tussen het partnerland en de Vlaamse regering is verstreken en wordt niet verlengd ;
- 2° de Vlaamse regering en de overheid van het partnerland besluiten gezamenlijk de samenwerking voortijdig te beëindigen ;
- 3° het partnerland voldoet niet langer aan één of meer selectiecriteria van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, zoals bepaald in artikel 7, eerste lid.

De Vlaamse regering zal in overleg met de overheid van het partnerland de modaliteiten voor stopzetting van de samenwerking bepalen, tenzij de omstandigheden dergelijk overleg niet toelaten.

AFDELING 2

Sectorale afbakening

Artikel 9

Maximaal vier prioritaire sectoren worden telkens afgebakend per land en op basis van de vraag van de partner. De samenstelling van deze vier sectoren kan slechts gewijzigd worden in onderling akkoord met de partner en dit enkel bij het herzien van de relevante landenstrategienota die in overleg met de partner werd opgesteld. In principe kan in alle sectoren waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is, samengewerkt worden.

AFDELING 3

Transversale thema's

Artikel 10

Doorheen haar beleidsinitiatieven en acties besteedt de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking bijzondere aandacht aan, en bewerkstelligt zij een verdere ontwikkeling van de volgende transversale thema's :

- 1° gelijke kansen : de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking heeft in de samenwerking met haar partners oog voor het zichtbaar maken en bestrijden van ongelijkheden voor maatschappelijk kwetsbare groepen of groepen die gediscrimineerd worden op grond van ras, etnische groep, geslacht, seksuele voorkeur, handicap, leeftijd, religieuze overtuiging of cultuur. Dit wil zeggen dat in de samenwerking met de partners aangepaste maatregelen genomen worden die ongelijkheid en discriminatie wegwerken. Speciale aandacht gaat hierbij naar het bestrijden van ongelijkheid die gebaseerd is op gender ;
- 2° ondersteunen van democratische ontwikkeling : in samenwerking met haar partners beoogt de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking processen van democratische ontwikkeling te ondersteu-

nen. Zij besteedt hierbij aandacht aan participatie, de verhoging van de weerbaarheid en het verwerven van invloed van de civiele maatschappij, sociale dialoog, democratisering, decentralisering naar regionale en lokale besturen, respect voor mensenrechten en goed bestuur ;

- 3° ondersteunen van capaciteitsopbouw en institutionele ontwikkeling : middels een procesmatige aanpak levert de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking een bijdrage aan de opbouw van de capaciteiten van haar partners, zodat deze hun mogelijkheden vergroten om de uitdagingen inzake ontwikkeling te identificeren en er op een duurzame wijze aan tegemoet te komen. In het bijzonder besteedt de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking hierbij aandacht aan het ondersteunen van de institutionele ontwikkeling van de overheden in haar partnerlanden, in het bijzonder op het lokale en regionale niveau, en van organisaties binnen de civiele maatschappij ;
- 4° HIV/AIDS : gezien de enorme sociale, economische en institutionele effecten op de samenleving werkt de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking in alle sectoren waarin zij in haar partnerlanden actief is, mee aan het in kaart brengen en bestrijden van HIV/AIDS.

AFDELING 4

Actoren

Artikel 11

Naast rechtstreekse samenwerking met de overheden van het partnerland, kunnen ook indirecte actoren uit de partner- en multilaterale organisaties aangezocht worden om mee voor de uitvoering van de samenwerking in te staan met in achtnaam van de uitgangspunten en principes van de Vlaamse

ontwikkelingssamenwerking zoals beschreven in artikelen 4 en 5.

AFDELING 5

Landenstrategienota

Artikel 12

Voor elk partnerland bepaalt een landenstrategienota het te volgen beleid. Deze landenstrategienota is zo veel mogelijk ingebed in lokale ontwikkelingsplannen en wordt in een beleidsdialoog met het partnerland opgemaakt.

De landenstrategienota gaat minstens in op de doelstellingen, specifieke sectoren, transversale thema's, actoren en vormen die voor de samenwerking met het partnerland aangewezen zijn. Afhankelijk van de specifieke context binnen het desbetreffende partnerland, bepaalt de landenstrategienota de inhoudelijke afbakening van de sectoren, de inbedding van de transversale thema's en de eventuele samenwerking tussen de verschillende actoren. Een landenstrategienota wordt om de drie jaar geëvalueerd.

HOOFDSTUK V

Indirecte samenwerking

Artikel 13

De Vlaamse overheid ondersteunt initiatieven inzake ontwikkelingseducatie die de verbreding en verdieping van een draagvlak in de Vlaamse gemeenschap voor ontwikkelingssamenwerking en van de ontwikkeling van een houding van internationale solidariteit en rechtvaardigheid bewerkstelligen.

Artikel 14

De Vlaamse overheid stimuleert het sensibiliseren van lokale besturen inzake ontwikkelingssamenwerking via het aangaan van convenants voor gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking.

Artikel 15

In aanvulling op de reeds aangehaalde maatregelen die zij neemt om uitvoering te verlenen aan de doelstellingen, zoals vermeld in artikel 3, § 1, van dit decreet, en in functie van de middelen die zij ter beschikking heeft, kan de Vlaamse regering beslissen om de projecten en programma's van bepaalde indirecte actoren mee te financieren. Deze financiële ondersteuning is bedoeld om de algemene millenniumdoelstellingen mede te helpen realiseren. Anderzijds kan ook ondersteuning verleend worden aan indirecte actoren die zich inschrijven in de sectorale en geografische prioriteiten van de directe interventies.

De Vlaamse regering werkt een afzonderlijk kader uit waarin zij de modaliteiten voor deze medefinanciering vastlegt.

HOOFDSTUK VI

Multilaterale samenwerking

Artikel 16

In aanvulling op de reeds aangehaalde maatregelen die zij neemt om uitvoering te verlenen aan de doelstellingen, zoals vermeld in artikel 3, § 1, van dit decreet, en in functie van de middelen die zij ter beschikking heeft, kan de Vlaamse regering beslissen om bepaalde multilaterale organisaties met een vrijwillige bijdrage financieel te ondersteunen.

De Vlaamse regering werkt een afzonderlijk kader uit waarin zij de modaliteiten voor de financiering van de multilaterale samenwerking vastlegt.

HOOFDSTUK VII

Andere vormen van samenwerking

AFDELING 1

Waarborgverlening

Artikel 17

In overeenstemming met de doelstelling, zoals vermeld in artikel 3, § 1, 1°, van dit decreet, ondersteunt de Vlaamse overheid via het verlenen van overheidswaarborgen de Vlaamse ontwikkelingsfondsen die samenwerken met microfinancieringsinstellingen in het Zuiden.

AFDELING 2

Noodhulp en humanitaire bijstand

Artikel 18

Ten gevolge van natuurlijke of door de mens veroorzaakte rampen, die de mogelijkheden tot een gepaste reactie door de plaatselijke bevolking en haar autoriteiten overstijgen, kan de Vlaamse regering beslissen om door middel van noodhulp en humanitaire bijstand in tijd, ruimte en omvang beperkte hulp te leveren aan bevolkingsgroepen in nood. Preventieve activiteiten die rechtstreeks naderende rampen moeten helpen voorkomen en hulp voor onmiddellijke wederopbouw worden eveneens als noodhulp of humanitaire bijstand beschouwd.

De Vlaamse regering werkt een afzonderlijk kader uit waarin zij de modaliteiten voor de financiering van de noodhulp en humanitaire bijstand vastlegt.

HOOFDSTUK VIII

Opvolging en evaluatie

Artikel 19

De aandacht voor kwaliteit vereist een goed uitgebouwd opvolgings- en evaluatiesysteem, dat resultaatgericht is. Vooreerst voorziet de Vlaamse regering daartoe de nodige maatregelen om een dergelijk systeem binnen de structuren van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking uit te bouwen, zodat resultaatgerichte opvolging en interne evaluatie effectief verzekerd worden.

Artikel 20

Naast interne evaluatie voorziet de Vlaamse regering ook de organisatie van externe evaluatie, waarvan de taak eruit bestaat om zowel het beleid als de acties van de Vlaamse regering inzake ontwikkelingssamenwerking te evalueren en te toetsen aan de bepalingen van dit decreet. De Vlaamse regering bepaalt de modaliteiten die vereist zijn om deze externe evaluatie van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking te verzekeren. De uitgangspunten van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking, zoals beschreven in artikel 4, gelden ook voor het uitvoeren van externe evaluaties.

De verslagen van de externe evaluatie worden doorgestuurd naar het Vlaams Parlement. Bij het overmaken kan de Vlaamse regering deze verslagen desgewenst laten vergezellen van eigen commentaar.

HOOFDSTUK IX

Financiële middelen

Artikel 21

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking beschikt over een eigen programma op de begroting, waarvan het Vlaams Parlement jaarlijks de omvang bepaalt.

De besteding van de financiële middelen binnen dit begrotingsprogramma beantwoordt aan de internationale ODA-criteria.

Bijkomend kunnen ook op andere begrotingsprogramma's financiële middelen ingezet worden voor ontwikkelingsrelevante initiatieven. Indien de besteding van deze middelen aan de internationale ODA-criteria beantwoordt, zullen zij eveneens als Vlaamse ODA beschouwd worden.

Artikel 22

De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking levert een eigen bijdrage aan de internationaal aanvaarde doelstelling om het equivalent van minstens 0,7 % van het Bruto Nationaal Inkomen aan ODA te besteden.

De Vlaamse regering stelt daartoe een financieel groeipad op om samen met de federale overheid en de andere Gemeenschappen en Gewesten uiterlijk in 2010 deze doelstelling te bereiken.

Artikel 23

De Vlaamse regering rapporteert jaarlijks aan het Vlaams Parlement over de Vlaamse ODA en over de maatregelen die genomen worden ten aanzien van de in artikel 22 vermelde financiële doelstelling.

HOOFDSTUK X

Overgangsmaatregelen en slotbepalingen

Artikel 24

Dit decreet is van toepassing op de beleidsmaatregelen en de acties die de Vlaamse regering na de inwerkingtreding van dit decreet in het kader van ontwikkelingssamenwerking onderneemt.

Het doet geen afbreuk aan overeenkomsten of subsidies die vóór de inwerkingtreding van dit de-

creet respectievelijk gesloten of toegekend werden. Indien de termijn van deze overeenkomsten of subsidies de datum van de inwerkingtreding van dit decreet overschrijdt, kunnen zij echter niet ten gronde gewijzigd of hernieuwd worden dan volgens de bepalingen van dit decreet.

Peter DE RIDDER

Frans RAMON

Jan ROEGIERS

Sven GATZ
